

YABANCI DİL ÖĞRETİM SÜRECİNDE SANATSAL FİLMLER

Arş. Gör. Hakan SARAÇ¹

ÖZET

Sürekli bir şekilde yeniliklere açık olan günümüz dünyası, her alanda olduğu gibi yabancı dil edinimi konusunda da bizlere yeni araç-gereçler ve farklı yöntemler sunmaktadır. Tabii ki, bunda teknolojinin katkısının yadsınmaz olduğu bir gerçektir. Özellikle de, kendi ortamından uzakta hedef dili öğrenen kişiler, öğrenim esnasındaki edinim oldukları dil becerilerini pratiğe dökmekte sıkıntı çekmektedirler. Bu yüzden, yabancı dil öğrenimi esnasında kazanılan dört dil becerisini de aynı anda, doğrudan etkili ve verimli bir şekilde geliştirmesinde önemli bir yere sahip olan sanatsal filmler², sınıf ortamına getirilerek hem dil hem de kültürel öğrenimin iç içe ve gerçeğe uygun bir şekilde öğrencilere verilmesini sağlamaktadır. Çünkü sanatsal filmler, hedef dildeki milli duygu-düzeni, ulusal bilinci ve ayrıca kültürel ve estetik imgeleri bünyesinde barındırması bakımından da çok önemli bir yere sahiptir. Bu makale, sanatsal filmlerin perspektifiyle, yabancı dil öğrenimi sürecinde sıkça karşılaşılan dilsel ve kültürel sorunların analizini içermekte ve bunlara bağlı olarak bazı önerilerde bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yabancı dil öğrenimi, sanatsal filmler, hedef dil, dil becerileri, dilsel ve kültürel öğrenim, araç-gereçler.

¹ Anadolu Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Rus Dili ve Edebiyatı Bölümü, h_sarac@anadolu.edu.tr

² Besteci, sanatkar-dekoratörlerin yaratıcılığı, operatörlük sanatı, yönetmenler ve aktörlerin oyunculuklarının bütünüyle oluşturulan senaryoların, sinema sanatına aktarılmasıyla oluşan eserlerdir. (Bal ve Sovetskaya Ensiklopediya/ pod. red. Vvedenskova B.A/2 izdaniye. Tom 46. s:408. 1957. Moskova.)

ARTISTIC FILMS IN FOREIGN LANGUAGE EDUCATION

ABSTRACT

Contemporary world which is permanently open to innovations in all areas, as well as in foreign language acquisition provides us with new tools and different methods. Of course, contribution of technology is a fact which is undeniable in this. In particular, the persons, who learn the target language environment away from their own people, have a difficult time putting into practice the language skills they have acquired during training. Therefore, artistic films have an important place in development of the four language skills acquired during the learning of foreign languages, at the same time, direct, effective and efficient manner, brought to the classroom in both language and cultural elements are interwoven and provide students are provided with fair. Because, artistic films, national feeling-thinking in the target language, national consciousness and also in terms of cultural and aesthetic images within the host has a very important place. Perspective of artistic films, this article contains analysis of linguistic and cultural problems which frequently encountered in the process of foreign language learning, and depending on these, makes some of recommendations.

Key words: Learning foreign language, artistic films, target language, language skills.

Giri

Günümüz artları içerisinde, yabancı dil öğrenimi esnasında kullanılan geleneksel yöntem ve teknikler (metinler, dilbilgisi çeviri yöntemleri, ileti imsel yöntemler, i levsel dil öğrenimi vb.), hedef dilin öğreniminde dilbilimcilerle, yabancı dil öğrenenlere ve öğrenenlere tam bir doyumluluk sağlamamaktadır. Çünkü, bu süreçte edinilen dilsel öğrenimlerin, kültürel öğrenimlerden ayrı bir şekilde verilmesi bu eksikliği gözler önüne sermektedir. Halbuki, "dil, bir toplumun anlaşılma vasıtası olduğu gibi, aynı zamanda bir kültür taşıyıcısı ve aktarıcısıdır." (Can, 2011:1). Bundan dolayı, bazı ünlü dilbilimci ve dil öğrenenleri, var olan eski teknik ve yöntemlerin yanı sıra birtakım kültürel içerikli amaca uygun öğrenim materyallerinin de ders ortamına getirilmesini önem görmektedirler. Ayrıca, taşıdığı dili konu alanıyla ilişkili bir iletişim kurmanın yolu dilsel ve kültürel öğrenimlerin de beraber edinilmesiyle gerçekleşmektedir. Çünkü kültürel öğrenimlerden eksik bir şekilde iletişim geçmek diyalog esnasında gerilim, çekingenlik, tutukluk gibi birtakım sorunlara neden olmaktadır ve hatta daha sonraki çalışmalarında iletişim tamamen koparabilmektedir. Aksini düşünürsek, dil öğrenenlerinin, farklı toplum ve kültürlerde yeti melerinden dolayı birbirlerinin kültürleri hakkında bilgi sahibi olmaları da abilecek iletişim sorunlarını ortadan kaldırarak hem birbirlerini doğrudan bir şekilde anlaşılma hem de iletişimin sürekliliğini sağlama açısından çok önemlidir. Bu bağlamda Ö. Demircan da (1990) "Hiç kimse toplumsal, sosyal ve kültürel öğrenimlerden soyutlanarak yabancı dil öğrenemez." sözleriyle yabancı dil öğreniminde dil ve kültür ilişkisinin bu süreçte ne kadar önemli bir yere sahip olduğunu atıfta bulunmuştur (Aktaran: Kargı, 2006: 62). Yine aynı şekilde Brooks, "Kültür öğrenimi yeterince üretilmediğinde, öğrenenin yabancı dil konusunu, kendi kültür çevresinde gördüğü kavramları farklı sembollerle dile getirmesinden başka bir şey yapamaz" sözleriyle konuya farklı bir bakış açısı getirmektedir (Brooks, 1986: 123). Anlaşılacağı üzere, öğrenmeye, hedef dildeki kültürel öğrenimlerin yeterince kazandırılmaması, hedef kültüre ait olan ve edinilmesi gereken yaşam tarzlarının ve millî değerlerin öğrenilmesinin önüne geçebilmektedir. Bu da, muhatabıyla arasında geçen diyaloglarda yanlış anlaşılmalara ve daha sonrası için diyalog kopması gibi birtakım ciddi sorunları doğurmaktadır.

Dilsel ve kültürel öğrenimlerin, içinde bulunduran araç-gereçlerin ya da yöntem ve tekniklerin yetersiz bir şekilde kullanılmasından dolayı iletişim sorunları ortaya çıkmaktadır. Hızlı bir şekilde ilerleme ve gelişme kaydeden 21.yy teknolojisi ise birçok alana olduğu gibi yabancı dil öğrenimine de yeni olanak ve fırsatları beraberinde getirmiştir. Teknolojideki gelişmelerin etkisiyle birlikte medya yapıtı ürünler, özellikle de amaca uygun çağdaş sanatsal filmler, görsellik ve interaktiflik açısından, dil öğrenimini kolaylaştırıcı ve belirlenen amaca ulaşmada doğrudan etkili bir fırsat sunan diğer araç ve gereçlere oranla daha verimli ve etkili

olabilmektedir. Buna istinaden, Makkogrin; "Bugünün gençleri, motivasyon ve özendirici etkene sahip olan bilgisayar, video ve dijital gibi görsel ve işitsel araç-gereçlere iyi tepki vermektedirler." (Aktaran: Keser, 2011:10). Yukarıda da belirtildiği gibi görsellik ve işitsellik içeren araç-gereçler, öğrenci üzerinde hem motivasyon artırıcı hem de özendirici bir etki bırakmaktadır. Bu da, yabancı dil öğrenen öğrenci için, hedef dili benimseme, öğrenileni daha kısa sürede anlama, algılama ve hatırlamada kolaylık sağlamaktadır. Texas Üniversitesi'nde yapılan araştırmaya göre zaman faktörü sabit tutulduğunda hatırlama oranları şu şekildedir: insanlar okuduklarının %10'unu, işittiklerinin %20'sini, gördüklerinin %30'unu, görüp işittiklerinin %50'sini, söylediklerinin %70'ini, yapıp söylediklerinin %90'unu hatırlamaktadır (Arslan ve Ergin, 2010: 65). Araştırmada ulaşılan verilere göre; duyu organlarımızdan ne kadar çoğunu aktif hale getirebilirsek, dil öğrenimi aynı oranda artmakta ve bilgilerin kalıcı olmasını sağlamaktadır. Çünkü öğrenmede asıl olan harekete geçmek, öğrenim sürecinde bu hareketliliği devam ettirmek ve dilin kalıcılığını sağlamaktır. Bu da, ders ortamına görsel-işitsel araç ve gereçleri sınıf ortamına taşıyarak, aktif duyu organlarımızın etkinliğini artırıp, öğrenimde motivasyon faktörünü en yüksek seviyelere çıkarabilecek film öncesi ve sonrası aktiviteler yapmaktan geçmektedir.

Yukarıda belirtilenlerden yola çıkarak, sinema yapıtlarının eğitim alanına girmesindeki en önemli unsurun görsellik ve işitsellik olduğu çıkarılabilir. Çünkü öğrenen gördüğü ve duyduğunu akılda muhafaza etmesi söz konusu olduğunda daha uzun süreli ve daha kolaydır. Birkan Kargı; "yazılı edebiyat okuyucusu tahayyül eder, olmakta olanı zihinsel olarak, film seyircisi ise görür ve somut olarak alır. Kelime soyut, görüntü somuttur. Hegel'in deyişiyle de "görünen şeyler anlamlarını da birlikte getirirler."(Kargı, 2006: 64). Böylece, film esnasında öğrenenler öğrenmeye başladıkça, öğrenenler tanıdık gelmekte ve film sonrası yapılacak aktivitelerle de kalıcılığını yakalamak mümkün hale gelmektedir.

Burada bahsettiğimiz hedeflere ulaşmak için medya yapıtı araç-gereçlerin, bilhassa, sanatsal filmlerin, eğitim alanında kullanımını yaygınlaştırmak, etkin dil öğrenim ortamının oluşumunu sağlamak gerekir. Çünkü; sanatsal filmler dilin en yalın haliyle karşımıza çıkan, bünyesinde hem dilsel hem kültürel öğeleri bulunduran kaliteli ve etkili bir öğrenim materyalidir.

1. YABANCI D L Ö RET M SÜREC NDE SANATSAL F LMLER N ÖNEM

1.1 Görsel ve İttsel Materyallerden Sanatsal Filmlerin Dil Ö renmedeki Rolü

Yabancı dil ö retimi süresince, amacına uygun e itici ve ö retici olma özelli ine sahip olan görsel-i ittsel araç ve gereçlerin, özellikle de sanatsal filmlerin pratik kullanımı, dil e itiminin verildi i alanlarda, kullanılan yöntem ve teknikler arasında neredeyse yoktur Halbuki, yabancı dil ö retiminde ba arıyı yakalamanın temel artlarından biri de ö retilen konuyu benimseyebilmesi için ö rencide yüksek motivasyon faktörünü sa lamaktır. üphesiz ki, bu amaca ula madaki en önemli rol, görsel ve i ittsel materyaller arasında bulunan sanatsal filmlerin sınıf ortamına getirilip, verimli bir ekilde kullanılmasındadır (Ovcinnikova, 2006: 128). Çünkü, sanatsal filmler, ö renilen konuyu tüm açıklı ıyla yansıtmakta ve ö renciye hedef dildeki ki ilerle olan do al diyalog ortamlarında bulunma hissi uyandırmaktadır. Ö renim esnasında ö rencide olu an gerilim, tutukluk ve çekingenlik gibi negatif etkenleri en aza indirmede sanatsal filmlerin rolü azımsanmayacak kadar çoktur.

Türkiye’de üniversitelere ba lı Türkçe ö retim merkezleri (TÖMER), Türk birli i ve Kalkınma Dairesi (T KA), Yunus Emre Enstitüsü, D LSET yayınları ve bireysel anlamda yabancılara Türkçe ö renimini kolayla tırıcı ö retim materyalleri hazırlayan kurum ve ahısların, amacına uygun, do ru ve etkili ö retim materyallerinin kullanımı mevzuusuyla alakalı birtakım inceleme ve ara tırma içersinde oldukları görülmektedir. Sanatsal filmler de dahil olmak üzere görsel ve i ittsel bir çok materyalin üzerinde incelemeler yapılarak birtakım teknik ve yöntemler belirlenmi tir. Yukarıda adı geçen kurum ve kurumlarca hedef dili yabancılara ö retmede etkili bir ekilde kullanılabiləcək araç ve gereçler u ekilde verilmi tir:

a) Görsel ve i ittsel araçlar;

1. Video filmi (sanatsal filmler)
2. Televizyon
3. Bilgisayar
4. DVD-VCD oynatıcısı
5. Projeksiyon cihazı ve Multimedya

6. Dişer i itsel araçlar (Mp3, radyo vb.)

b) Görsel araçlar:

1. Ders kitapları
2. Resimler ve Fla kartları
3. Posterler
4. Yazı tahtaları

Derinlemesine yapılan inceleme sonrası olu turulan listelerde de görüldü ü gibi dil öğreniminde görsel ve i itsel materyallerin daha çok kullanılmasında, yapılmı olan teknik ara tırmalar sonucu görsel araçlara oranla, hem görsel hem de i itsel içerikli materyallerin hedef dili öğrenmede daha etkili ve ba arılı oldu u açık ve kesin bir ekilde ortaya çıkmaktadır (Arslan ve Ergin, 2010: 66-67). Bu süreçte, görsel ve i itsel materyallerden daha çok yararlanma, ba arının artmasında do ru orantı göstermektedir. Görsel ve i itsel materyallerden biri olan sanatsal filmler, hedef dildeki dilsel ve kültürel öğeler ile imgeleri yeterli kalitede sunmanın yanı sıra, hedef dili tanıyan kişiler arasında geçen diyalogları gerçekçi bir ekilde gösterip, dili öğrenen kişide dolaysız olarak filmdeki kahramanların arasında geçen diyalogun içersindeymi gibi bir hissiyat uyandırarak, kişinin daha sonra o olayı ve sahneyi hafızasında canlandırmasında ve hatırlamasında büyük rol oynamaktadır. Bu da, sanatsal filmlerin vasıtasıyla edinilen beceri ve bilgilerin diğer öğretim materyallerine oranla daha kolay oldu unu, sonrası için de kalıcı bir etki bıraktığını söyleyebiliriz.

Konumuzun başında vurguladığımız gibi, her alanda olduğu gibi kişinin öğrenmeye ilim göstermesi ve benimsemesi açısından motivasyon, yabancı dil öğrenim sürecinde çok önemli rol üstlenmektedir. Öğrenciler için, söz konusu yabancı dil öğrenme oldu unda motivasyona daha çok ihtiyaç duyulmaktadır. Çünkü, öğrenci, eğitim sırasında dilsel ve kültürel öğeleri eş zamanlı olarak edinemedi inde hedef dilden so umakta ve zamanla hedef dil ile arasına mesafe koymaktadır. Bu da, dili öğrenende ve öğrenende motivasyon kaybına sebep olur ki, dil öğreniminde başarının esaslarından olan dürtü faktörü bir türlü sağlanamamı olur.

Yabancı dil öğreniminde motivasyonun rolü konusunda en önemli ara tırmalar Robert Gardner ve Wallace Lambert'e aittir. Gardner ve Lambert çe itli ülkelerde yaptıkları ara tırmalar sonucunda yabancı dil öğrenen kişilerde iki tür güdü oldu unu tespit etmişlerdir:

• Teknik ya da bilimsel yazıları okumak, çeviri yapabilmek ya da kariyer yapabilmek için bir yabancı dili öğrenme güdüsü. (instrumental orientation)

• Bir topluma katılmak amacıyla hedef dilin kültürünü benimseyerek yabancı dil öğrenme dürtüsü.(integrative orientation)

Bu iki güdü türü yabancı dil öğrenimindeki başarı oranı açısından karşılaştırıldığında, bir topluma katılmak amacıyla yabancı dilin kültürünü benimseyerek öğrenme sürecine giren öğrencilerin daha başarılı olduğu görülmüştür (Balçık, 2012). Buradan da anlaşılacağı gibi, yabancı dil öğreniminde öğrencilere, teknik veya bilimsel yazıları okutmak, çeviri yaptırmak gibi klasik öğrenim yöntemleri yanında, günümüz teknolojisinin bize sunduğu olanaklardan faydalanıp dersliklere sanatsal filmlerin getirilmesiyle dil öğrenimlerinin pekiştirilmesi ve aynı zamanda hedef dilin kültürü de benimsenmesi ve öğrenilmesi olmaktadır. Unutulmamalıdır ki, sanatsal filmler hedef dildeki insanların yaşam şekillerini, o ülkeye ait sanat, tarih, coğrafya, ulaşım, ekonomik durum, siyasi yaşam gibi kültürel öğeleri görsellik boyutuyla yer ve mekan deyişimiyle bizlere ulaştırarak en üst düzeyde bir kaynaktır.

1.2 Sanatsal Filmlerin Yabancı Dil Öğrenimindeki Faydaları

Yabancı dil öğreniminde başarılı ve nitelikli bireylerin yetiştirilmesi için öğrencilerin motivasyonunu ve dikkatini artırmak amacıyla, öğrenim teknolojisi açısından zengin öğrenim ortamları meydana getirilmeli ve bu ortamlardan da olabildiğince yararlanılmalıdır. Etkin ve verimli ortamların oluşturulmasında dikkat edilecek hususlarla ilgili Çilenti'nin önerilerinde bulunmaktadır; (Demirel, 2001:63)

• Öğrenim sürecine katılan duyu organlarımızın sayısı ne kadar fazla ise; o kadar iyi öğrenir ve o kadar geç unuturuz.

• En iyi öğrenimimiz deneyimler kendi kendimize öğrendiklerimizdir.

• Öğrenimimiz deneyimlerin çoğunu gözlerimizin yardımıyla öğrenebiliriz

• En iyi öğrenim somuttan soyuta, basitten karmaşığa giden öğrenimdir.

Etkili, verimli ve zengin öğrenim ortamını hazırlayabilecek araç-gereçlerin yanında filmler gelmektedir. Video içerikli olan sanatsal filmler, hedef dilde var olan tüm çıplaklıkla göz önüne sermekte ve öğrenciyi teorik olarak öğrenilen dil becerilerini pratik bir şekilde tekrar etme ve kültürel imgelerle bezenmiş hedef dildeki hemen hemen tüm kültürel değerleri kısa sürede tanıma fırsatı sunmaktadır. "Video, hem bir bilgi deposu hem de iyi bir gösteri aracıdır. Gerçek hayatın en iyi

ekilde sergilenmesini sağlar. Video filminin kısa sahnesinde pek çok mesaj bulunabilir. 3-5 dakika süren kısa bir programa bir saatlik ders sıdırılabilir.” (Demirel, 1993: 97) sözlerinden de anlaşılacağı üzere, toplu ya da bireysel olarak yararlanılan, adeta dil ve kültür hazinesi olan çağdaş sanatsal film materyalinden faydalanmak, o hazinenin anahtarını elimizde bulundurup zamanla da o hazineye sahip olmakla eşdeğerdir. Diyebiliriz ki, sanatsal filmler, ana dilin en doğal halini temsil eden, ilginç bir ölçüde yönlendirici olan, kısa zamanda, yer ve mekan değırtirmeksizin, aynı anda faydalı birçok bilgiyi bizlere ulaştırıran bir kaynaktır.

Sanatsal filmlerin yabancı dil öğrenimindeki bazı yararlarını şöyle sıralayabiliriz:

1. Erişilmesi veya temini mümkün olmayan ya da çok zor olan konuları, gereçleri, olayları, yer, hız ve zaman değırtirmelerini kolaylıkla sınıfa getirebilir,
2. Kazanılan bilgi kapsamını koruyarak, bilgilerin kısa sürede unutulmasını önler,
3. Hassas ve tartışmaya açık konuların etüdüünde objektif görüşler sağlar. Araştırma yapmaya ve okumaya karşı ilgi uyandırır,
4. Grup üyelerinin tamamına aynı olanaklarının tanınmasını sağlar,
5. Tutum ve davranış değırtiriciliklerini kolaylaştırır,
6. Hemen bütün öğrencilerin ilgisinin uyanmasına ve bu ilginin devam etmesine yardımcı eder,
7. Öğrenilen konunun uzmanlarını ve konuyla ilgili sayısız kaynakları sınıfa getirir,
8. Öğrencilerin, yaşı, anılan sosyal ve fiziki çevre ile temasını sağlar,
9. Yetenekleri değırtiriksede olsa, bütün gruplar için elverişlidir, (Can, 2011: 940)
10. Hedef dilde oluşması muhtemel düşünce sisteminin boyutunu genişletir,
11. Kişide, mesleki ve kişisel gelişimi sağlar,
12. Çok fazla zaman kaybetmeden ve ağırlıksız olarak gerek kalmadan mükemmel sonuçlara ulaştırır,

13. Ö rencinin konuyu anlama, algılama ve hatırlaması için ula ilabilir bilgileri bünyesinde bulundurur,

14. Biçime de il, konuya odaklanma imkanı verir (Frayfeld, 2006: 74-81).

Genel olarak, sanatsal filmler, ö rencinin duygu-dü ünçe alanını geni leterek, fikirlerini ba ımsız bir ekilde ortaya koymasına ve sürekli bir ekilde geli en yorum gücünün olu umuna zemin hazırlar.

Belirtmi oldu umuz yarar ve faydalara ilave olarak; sanatsal filmlerin içerisinde bulunan ilgi çekici ve e lendirici yönler, ö rencideki motivasyon unsurunu en üst seviyelere çıkarmada büyük rol oynamaktadır. Chiang'ın (1996) ve Lin'in (2002) yapımı oldukları ara tırmalarda, sınıf ortamında etkin ö retim ortamı olu turmak amaçlı getirilen video içerikli araç-gereçlerin, ö renciler tarafından ilgi çekici ve e lendirici bir materyal oldu u saptanmıştır. Yine aynı ekilde yapılan bir ara tırmada, "videolar, özellikle de filmler, dinleme becerilerini geli tirmede bazı avantajlar sa lar. Filmler, senaryoları yazılı olmasıyla birlikte ana dilde seslendirilirler. Böylece, ana dilin en do al halini temsil ederler." (Liou, Katchen ve Wang, 2003: 224).

Ya anılan çevrede kullanılan dil ile ana dil bazen farklıklar göstermektedir. Yöresel ve etnik farklılıklar yüzünden, halk kendi arasında, ana dilde olmayan ya da farklı anlamlara gelebilen kelime ve kelime grupları olu turmaktadır. Bunlar da beraberinde günlük konu ma dilinde birçok hatayı da beraberinde getirebilir ki ö renilen yanlı bir sözcük dahi olsa bilinç altına indi inde kalıcı bir yer edinebilir. Bütün bu yanlı lıkları ve yanlı anla ılmaları, ana dilin en saf haliyle kar ımıza çıkan sanatsal film materyalleriyle düzeltmek mümkündür. Bu ba lamda filmler, aktörlerin -uygun vücut dili ve pragmatik davranı ları birle tirmeleriyle- do al dili nasıl kullandıklarını gözleme fırsatı verir. Ayrıca, ö renciler kelimelerin anlamları yerine filmdeki hikayeye odaklanırlarsa yo un biçimde dinleme prati i yapımı olabilirler. (Liou, Katchen ve Wang, 2003: 224) Birçok ara tırmacının da vurguladı ı gibi "çerisinde hedef dile özgü (ses) tonlama, dudak hareketleri yüz ifadesi gibi sözsüz dil bile enlerini bünyesinde bulundurması, filmlerin önemli bir özelli ini ortaya koymaktadır". (Keser, 2011: 10).

Kısacası, sanatsal filmler, etkin ö retim ortamı olu turmada, dilsel ve kültürel ö e ve imgeleri bir bütün halinde ö renciye ula tırmada, dil ö retimindeki dört temel dil becerisinin ki ide olu umunu sa lama ve hızlandırmada, do al ve yalın hedef dil ile ki iyi tanı tırmada ve ki ide özgün dü ünçe alanını geni letmede ola anüstü yararlarla sahip seçkin bir kaynaktır.

2. YABANCI DİL ÖĞRETİMİNDE DİL VE KÜLTÜR İLİŞKİSİ

2.1 "Dil ve Kültür" İlişkisi

Dil öğretimi, derinlemesine incelendiğinde her hatıyla başka bir kültürü tanımak ve öğrenmektir. Çünkü, hedef dil taşıyıcıları, kendi kültürlerindeki öğelerle örülmüş ve bezemi olan kelime ve kelime gruplarını kullanarak kendilerini ifade etmektedirler. Bu açıdan bakıldığında, ikinci bir dili öğrenmek ikinci bir kültürü öğrenmek demektir. "Kültürün tanımıyla ilgili yapılan araştırmalar sonucu, kültürel unsurlarından biri olan dilin, kültürün tanımlarında doğrudan kullanılmıyorsa görülecektir. Dil ve kültür, birbirlerini tamamlayan, geliştiren ve birbirlerinin devamlılığını sağlayan iki önemli milli müessesedir. Bu iki müesseseden birinin olmaması demek, diğerinin olmaması anlamına gelir ki, bu da insan topluluklarının ve milletlerinin olmaması demektir." (Uyar Yusuf, 2007: 55) Bu bağlamda, nasıl ki bu iki unsurdan bir tanesinin olmayışı bir milletin yok olmasına sebebiyet veriyorsa yine aynı şekilde yabancı dil öğretimi sürecinde kullanılan kültürel öğelerin bünyesinde az bulunduran ya da hiç bulundurmeyen yöntem ve metotların eğitim alanında hala kullanılıyor olması, öğrenilmesi muhtemel bir ikinci dil ediniminin yolunun kapanmasına ya da uzamasına neden olabilmektedir.

Vossler'in belirttiği gibi "Dil, kültürün aynasıdır." (Aksan, 2003: 65). Hedef dile ait milli duygu-düncelerin, insanların yaşayış biçimlerinin, o topluma ait tüm örf, adet ve geleneklerin karşı tarafa yansımaları sadece dil yardımıyla gerçekleşmektedir. Bu yüzden dili, kültürden ayrılması mümkün olmayan en önemli kültür unsuru olarak değerlendirilebiliriz. "Kültürdeki gelişim doğrudan dilin gelişimine etki etmektedir ya da dildeki bir gelişim aynı şekilde kültürün gelişimine olanak sağlamaktadır. Gelişmiş bir kültüre sahip olan milletlerin dilleri, kültürlerindeki ilerlemelere paralel olarak gelişir. Millettin düşünce hayatındaki ilerlemeler, dilin ilerlemesini sağlar." (Akarsu, 1998: 88).

Timurtaş'a göre; "Dil, uzun bir zaman içerisinde ve çeşitli tarih, coğrafya ve kültür şartları altında meydana gelmiş, içtimai yönü taşıyan tabii bir varlıktır". (Timurtaş, F.K, 1980:42). Diyebiliriz ki, dil ve kültür, ayrı ayrı birer unsur olarak gözükse de, iç içe geçmiş bir bütün halinde, toplumları ve toplumların bünyesinde bulunan tüm nesnelere, gelecek nesillere aktarmada ve onları yaşatmada önemli birer göreve sahiptir.

Yukarıda ele aldığımız dil ve kültür arasındaki ilişkilerden yola çıkarak, dil öğretimi esnasında, içerisinde dilsel ve kültürel öğelerin bulunduğu araç ve gereçlerin farklı yöntem ve metotlarla kullanılması, hedef dile ait edinilen bilgileri öğrenme, muhafaza etme ve kalıcılığı sağlamada doğrudan etki etmektedir.

nsanların içinde yeti ti i kültürler birbirinden farklı oldu u için ileti im kuracak ki ilerinin birbirlerinin kültürleri hakkında fikir sahibi olmaları, ileti imi kolayla tıracak, olası yanlış ları ve do abilecek sorunları önleyecektir. te bu yüzden yabancı bir dil ö retilirken o dile ait kültür unsurlarının da ö retilmesi ön planda tutulmalıdır. Hedef dilde kültürel farkındalık yaratmak bu ba lamda önem kazanmaktadır.

Aynı ekilde, yabancı dil ö retiminde dil ve kültür ili kisine farklı bir boyuttan baktı mızda, dil ve kültürün ö renciye bir bütün halinde verilmesi; dilbilgisi, ileti imsel ve stratejik açıdan daha önceden edinilmi bilgi ve becerileri daha anlamlı bir hale getirecektir. Kramsch' a göre: Yabancı dil ö retiminde kültür, konu ma, dinleme, yazma, okuma dı nda kabul edilebilecek be inci bir beceri de ildir. Aksine, kültür anlamlı bir ileti im yeterli ine sahip olmak için dil ö renim sürecinin ba ndan sonuna kadar içindedir (Kramsch, 1993:1). Ancak, urası unutulmamalıdır ki, etkili bir ileti imin olabilmesi için; anlamak, anlamak için dilini ö rendi imiz veya konu tu umuz tarafın yerine kendimizi koymamız gerekmektedir.

Son olarak, kültürün dil ö retimine dahil edilmesi, ö rencilere, hedef dilin içinde var olan sosyo-kültürel yapıyla tanı masına fırsat vermektedir. Bu sayede, ö renciler, hedef dildeki kültüre ait ya am biçimleri konusunda birtakım bilgilere, kültürel kaynaklar sayesinde ula abilirler. Bu kaynaklar, ki inin cinsiyeti, ya ı, toplum içindeki sosyal statüsü, çevresiyle ve akrabalarıyla olan ili kileri gibi de i ken durumların insanların konu ma ve ya ama alanlarına yansımalarının nasıl oldu unu bizlere sunmaktadır.

2.2 Dil ve Kültür Sonrası Gelen fade Özgürlü ü

Dil ve kültür, muhtevalarının derinli i ve geni li i gere i incelendi inde her ikisinin de birçok tanımı yapılabilmektedir. Yapılan ara tırmalar sonucu da yüzlerce tanıma sahip oldukları görülmektedir. Biz de mevzuumuzu aydınlatması açısından birkaç tanımı yapılan ara tırmalardan alıp sizlere aktarmaktayız. "Dil, insanların arasında anla mayı sa layan, tabi bir vasıta, kendi kanunları içerisinde ya ayan ve geli en canlı bir varlık, milleti birle tiren, koruyan ve onun ortak malı olan sosyal müessese, seslerden örülmü muazzam bir yapı, temeli bilinmeyen zamanlarda atılmı gizli bir anla malar ve sözle meler sistemidir."(Engin, 1999: 3).

"Kültür, bir cemiyetin sahip oldu u maddi ve manevi kıymetlerden te ekkül eden öyle bir bütündür ki, cemiyet içinde mevcut her nevi bilgiyi, alakaları, itiyatları, kıymet ölçülerini umumi atitüd, görü ve zihniyet ile her nevi davranı ekillerini içine alır. Bütün bunlar, birlikte, o cemiyet mensuplarının ekserisinde

mü terek olan ve onu diğer cemiyetlerden ayırt eden hususi bir hayat tarzı temin eder.” (Turhan, 1997: 48). Bu iki derin manayla verilen tanımdan da anlaşıldığı üzere; dil, hedef dile ait kültürü gelecek kuşaklara taşıma, var olanı koruma ve saklamada; kültür ise, geniş itibarıyla bünyesinde bulunan kültürel unsurlarla bir toplumun meydana gelmesinde büyük önem arz etmektedir. Diyebiliriz ki, kültür unsurları olmadan, dil, sadece ekilden ibaret anlamsız kelime grubu topluluğu, kendi çatısı altında dil unsuru bulunmayan kültüre sahip devlet ise, gelişmelere kapalı, yozlaşmaya ve yok olmaya terk edilmiş bir millete benzemektedir.

Belirtmiş olduğumuz dil ve kültürün muhtevalarından yola çıkarak, yabancı dil öğrenim sürecinde, asıl olan dört temel dil becerisinin ediniminin yanı sıra, hedef dile ait kültürel bilgilerin de öğrenilmesine önem verilmelidir. Öğrenim sürecinde dil becerilerinin içine bu öğrenim süreciyle donatılmış ölçüde başarılı iletişim kurma olmaktadır. Çünkü, iletişim önemli olan her iki tarafın birbirini anlamasıdır. Bunun için de muhatapların hem kendi kültürlerinin hem de yabancı kültürün bünyesini iyice bilmesi önemlidir. Yoksa, iletişim birbirlerini yanlış anlaması, diyalogun kopması gibi birtakım iletişim sıkıntıları meydana gelmesi kaçınılmaz bir gerçektir. İyisiz, etkili bir iletişim kurabilmenin bir diğer yanı sıra; dilini öğrenimimiz ya da konu tuumuz tarafın yerine kendimizi koyup, öğrenimimizi ifade etmektir. Bu zaman kusursuz ve başarılı bir iletişim kurma olmaktadır. Fakat, öncelikle kendi kültür değerlerimizi çok iyi analiz etmemiz gerekir.

Sonuç olarak, yalnızca dil becerisiyle, kendimizi öğrenimimiz dilde ifade etmemiz çok zor görülmektedir. Edindiğimiz dil becerilerini, hedef dile ait kültürel bilgilerle süslediğimizde konu ile ilgili iletişim kurma olmaktadır. Bu süreçte, dil ve kültürün öğrenimimize bir arada öğrenilmesi, hedef dilin kullanıcılarıyla temas halinde olmayı kolaylaştırmaktadır. Çünkü, hedef dilin kültüründe var olan deyimler, atasözleri ya da söz sanatlarından kendimizi soyutlayamayız. Olaya hangi açıdan bakarsak bakalım dil öğrenimi aynı zamanda bir kültür öğrenimidir. Ve yabancı dil öğrenimi süresince öğrenimimize içinde daha çok kültürel öğrenimlerin bulunduğu araç-gereçlerle birlikte yeni yöntem ve metotlar sunulması gerekir. Unutmamalıyız ki, öğrenimin kendini rahatça ve özgürce ifade edebilmesi, bu zaman zarfı içerisinde, hem dil hem de kültürel öğrenim ve imgelerin edinilmesinden sonra gerçekleşmektedir.

2.3 Sanatsal Film Aracılığıyla Kültürün Dil Öğretimine Giriş

Yabancı dil öğreniminin en önemli amaçlarından bir tanesi de, hedef dile ait kültürel bilgilerin öğrenimimize aktarılması ve öğrenilmesidir. Yabancı dil öğrenirken ilk günden itibaren öğrenimimizler sınıfa, hedef kültüre ait posterler, haritalar, resimler, tablolar, gerçek nesnelere ve CDlerin yanı sıra başarılı görsel ve işitsel materyaller getirmeli ve bu sayede hedef dil ve kültürle ilgili mental bir imaj oluşturulmaya

çalı malıdır. Fakat, ülkemiz eğitim sisteminde öğrencileri kültür yetkinli ine ula tırmada yazılı metinlerin araç olarak daha çok kullanıldı ı görülmektedir. Bu da tam anlamıyla öğrencide kültürel bilgi donanımı açısından tam bir doyumluluk getirmemektedir. Yabancı dil eğitiminde olu an bu eksikli i kapatmak ve kültürel edinim konusunda görsel ve i itsel anlamda tam doyumlulu a ula mak için, amacına uygun, kültür hazinesi olan sanatsal filmlerin çoklu ders ortamlarına ta nınması gerekmektedir. Aynı ekilde, kültür abidesi olan sanatsal filmlerin sınıf ortamlarında bulunması hedef dildeki kültürün de öğrenim alanına girmesi anlamına gelmektedir.

Böylece, öğrenci bir yandan dil ve kültür yetkinli ine ula rken, di er bir yandan da, konu ma ve dü ünme sisteminde sürekli geli en bir alan ortaya çıkmaktadır. Sanatsal filmler vasıtasıyla, öğrencileri bilgi sahibi edebilece imiz kültürel öğeleri öyle sıralayabiliriz;

-Müzik	-Hava artları
-Dü ün	-Yiyecek ve içecek
-Giyim	-Sinema
-Tarih	-Radyo ve televizyon prog.
-Önemli günler	-Mecazi anlatımlar
-Siyasi ya am	-E itim
-Evcil hayvanlar	-Tatil günleri
-Atasözleri	-Oyunlar
-Mimikler	-Spor etkinlikleri
-Jestler	-Tiyatro
-Deyimler	-Edebiyat
-Co rafi durum	-Müzeler
-Ekonomik yapı	-Trafik

Maksadına uygun, bilinçli olarak seçilen sanatsal filmler vasıtasıyla öğrenci dilsel, bilişimsel ve kültürel yetkinliğe ulaşmakta ve dil öğreniminde karşılaşılabilecek engelleri aşarak yabancı dilde iletişim kurma becerisine ulaşmaktadır. Ayrıca, her iki kültür arasındaki farklılıklar ortaya çıkmaktadır çünkü bu da öğrenciyi öğrenim hedefi dil kullanıcısı arasında karşılaştıkları görüşleri ve davranışlarında objektif davranmasını sağlar. Öğrenci dil öğreniminde araç olarak kullanılan yabancı dil kültürel mesajlarla donatılarak dil öğrenimini hem kolay hem de etkili bir hale dönüştürmektedir.

Sonuç ve Öneriler

Yabancı dil öğrenimi uzun ve kapsamlı bir süreçtir. Öğrencinin gereksinimleri ve koşulları altında, dil sürekli kendini yenilemekte ve geliştirmektedir. Bu da, dil öğrenim sürecini zorlaştırmakta ve devamlı olarak üzerinde çalışılmasını gerektirmektedir.

Bundan dolayı, bu süreç içerisinde, öğrenciye verilmesi gereken konuların kolay kavratılması ve benimsenmesi için, yeni yöntem ve tekniklerle geliştirilmesi öğrenci materyallerinin kullanımı zorunlu hale gelmiştir. Çünkü, bu yeni materyallerle desteklenmeyen geleneksel yöntem ve teknikler, dil öğrenimindeki başarı hususunda ihtiyaca tam cevap vermemektedir. Eskiden beri, yabancı dil alanında kullanılan öğrenim materyalleri hem öğrenimde hem de öğrencide başarıyı yakalama anlamında tam bir doyumluluk sağlamamaktadır. Bunun sonucunda, kültürlerarası etkileşim ve diyaloglarda birtakım sorunların meydana gelmesine neden olmaktadır. Dil bilim alanında, Kastamorov ve Veregin gibi ünlü dil bilimciler, son yıllarda yapılan kültürlerarası iletişim problemleri üzerindeki araştırmaları ve incelemelerin temelini atmışlardır (Aktaran: Saraç, 2012:11).

Bu iletişim sorunlarının ortadan kaldırılması, edinilen dil becerilerinin geliştirilmesi ve hedef dile ait kültürel öğelerin öğrenilmesi mümkündür. Bu imkanı, görsel ve işitsel olması özellikle öğrencideki motivasyonu artırıcı, hedef dile ait kültürel yapıyı gerçekçi bir şekilde gözler önüne seren sanatsal filmler sağlayabilmektedir. Amacına uygun, nitelikli sanatsal filmler, zengin içeriğiyle, kültürel öğeleri ve estetik imleriyle bu süreçte, günümüz öğrencilerine birçok fayda sağlar. Bunun dışında, dil öğreniminde istenilen hedefe ulaşmak için doğru yöntem ve tekniklerin yanında, amacına uygun materyallerin bilinçli bir şekilde seçilmesiyle de başarının sağlanabileceği bilinmelidir. Bu bağlamda, ders içeriği ve ders dışında, sanatsal filmlerin dil öğrenimindeki kullanımı, öğrenciye hem ilgi çekici hem de etkili gelmektedir. Bu durum, öğrencilerin hedef dile bakış açısını pozitif yönde geliştirilmekte kalmayıp, aralarında oluşması muhtemel mesafeyi ortadan kaldırmaya yardımcı olmaktadır. Çünkü, dil öğreniminde başarıyı elde etme,

ö renceye hedef dilin benimsetilmesi ve sevdirmesiyle do ru orantılıdır. Ayrıca, sanatsal filmlerin kelime hazinesini geli tirmede, ö renileni anlama, algılama ve hatırlamada, daha da önemlisi kalıcılı ı yakalamada etkin bir rolü vardır.

Kısacası, bünyesinde birçok fayda ve yarar sa layıcı unsur bulundurması bakımından sanatsal filmler, yabancı dil e itimi veren kurum ve kurulu ların ve yahut bireysel olarak dil ö renen ki ilerın plan ve programlarında yer alması, dil edinimi sürecinde ba arıyı tetiklemesi açısından çok önem arz etmektedir. Çünkü, sanatsal filmler, hedef dildeki ulusal bilinci, milli ruhu, duygu dü ünçe yapısını, kültürel ö eleri, milli de erleri, ö retilen dildeki gerçe i, kültürel ve sanatsal ya amı ana hatlarıyla yansıtan bir aynadır.

KAYNAKÇA

Akarsu, Bedia. Dil Kültür Ba lantısı. stanbul: nkılap Yayınları, 1998.

Aksan, Do an. Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2003

Arslan, Mustafa ve Adem, Ergin. “Yabancılar a Türkçe Ö retiminde Görsel ve itsel Araçların Etkin Kullanımı”. Dil Dergisi 147, (2010): 63-86.

Balcı, Derya. Yabancı Dil Ö retiminde Motivasyon. 13.09.2012. <http://www.mehmethekim.com/em-yazınmenu-35/44-yabancı-d-ret/606-yabancı-d-retde-motasyon.html>

Brooks, Nelson. “Culture in the classroom”. Culture Bound Ed. by Joyce Merrill Valdes. Camprige University Press, (1986):123-129.

Demirel, Özcan. Yabancı Dil Ö retimi lkeler Yöntemler Teknikler. Ankara: Usem Yayınları, 1993.

Demirel, Özcan. Ö retim Teknolojileri ve Materyal Geli tirme. Ankara: Pergem Yayıncılık, 2001.

Ergin Muharrem. Türk Dil Bilgisi. Bayrak Yayınları, stanbul, 1999.

can, Adem. “Yabancı Dil Olarak Türkçe Ö retiminde Filmlerin Yeri ve Önemi”. Turkish Studies-International Periodical For the Language, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 6/3 Summer, (2012): s. 939-948.

Kargı, Birkan. "Edebiyat Kılavuzunda Sinema Yapıtlarının Başlangıç Düzeyi Sonrası Yabancı Dil Öğretimine Katkısı". Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi 22, (2006): 60-71.

Keser, Safiye Yasemin. Rusça Konuşma Dilinde Kullanılan Sözcük Özelliklerinin "Peter FM" Filmi Üzerinden Öğretim Metotları. Sosyal Bilimler Fakültesi Rus Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Fatih Üniversitesi, 2011

Kramersch, C. Context and Culture in Language Teaching. Oxford: Oxford University Press, 1993

Liou, H.C., Katchen J.E. ve H. Wang. Teaching a Listening and Speaking Course with DVD Films: Can it Be Done?, Lingua Tsing Hua: (2003): 221-236. <http://mx.nthu.edu.tw/~katchen/professional/festschrift.htm> (Erişim Tarihi: 13.09.2012)

Saraç, Hakan. (2012). 'Seni seviyorum, Moskova!' filmi perspektifiyle Türk öğrencilerce dil ve kültür yetkinliği oluşturulmada metodlar oluşturulması. Sosyal Bilimler Fakültesi Rus Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Fatih Üniversitesi, 2012.

Timurtaş, F.K. "Dil Meselesi". Milli Eğitim ve Kültür 2/8, (1980): 35-46.

Turhan, M. Kültür Değişimleri. İstanbul: Ötüken Neşriyatı, 1997.

Uyar, Yusuf. Türkçe Öğretiminde Kültür Aktarımı ve Kültürel Kimlik Geliştirme. Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Öğretmenliği Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi, 2007.

: 2, 1957. / . . . / 46. 408.

, . . . -

: = , 2006.

, . . . -
(
:
. 2006.